

Т. С. ПАВЛЮК, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри мистецтв ПВНЗ «Київський університет культури»

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ БАЛЬНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

У статті розглянуто тенденції розвитку бальної хореографії у різних країнах світу.

Ключові слова: бальна хореографія, бальний танець, конкурсний танець.

Впродовж тривалого часу багато фахівців (Д. Базела, М. Богданова, О. Вакуленко, Н. Горбатова, О. Касьянова, М. Кеба, А. Крись, Л. Шестопап та ін.), розглядали поверхово вищезазначене питання, тому аналізування розвитку бальної хореографії у різних країнах світу, є важливим та актуальним для розвитку хореографічної науки і практики.

Бальна хореографія через свою популярність і масовість стала важливою складовою національних танцювальних культур; розвиваючись за дуже різних умов, вона забезпечила простір для загального вираження та втілення ідей національної ідентичності. Самобутність сучасної хореографічної культури різних країн світу доводить, що бальний танець є одним із засобів формування національної культури.

Аналізуючи розвиток бальної хореографії в провідних західноєвропейських країн виявлено регіональні тенденції розвитку цього виду мистецтва: підтримка класичних традицій; відкритість до симбіотичних хореографічних форм, які є рушієм змін у бальній хореографії; інноваційний підхід до хореографії бального танцю, розробки нової образності, техніки і драматургії виконання; технічне ускладнення та зріст видовищності бального танцю [2].

Франція історично стала законодавицею розвитку бальної хореографії. У ХХ ст. Франція, через сформовану тут особливу національну культуру, що приваблювала митців з усього світу, стала місцем, де з'являлися та проходили адаптацію до європейських реалій чужоземні мистецькі форми.

Великобританія зробила величезний внесок у розвиток мистецтва бальної хореографії. Оригінальна британська школа бальних танців, стиль та методи якої популяризувалися у європейських країнах на початку 1930-х рр., сприяли розробці та стандартизації вимог до проведення змагань та чемпіонатів.

В Італії сформувався унікальний і неповторний стиль виконання європейської програми.

Бально-спортивні організації Німеччини, маючи давні національні традиції, перебувають у пошуках власної ідентичності, що переконливо доводить аналіз діяльності всесвітньо відомого Відкритого чемпіонату Німеччини зі спортивних бальних танців [2].

Сполучені Штати Америки стали батьківщиною ексцентричних танців (фокстрот, вальс-бостон), що виникли як альтернатива класичній салонній хореографії англійського стилю ХІХ ст.; тут народився оригінальний танець джайв та апробувалися, набуваючи формату бального танцю – танго, пасодобль, ча-ча-ча, румба, самба [5].

На межі ХХ–ХХІ ст. у США відбувається активна популяризація бальних танців під керівництвом американських танцювальних асоціацій. Відділом бального танцю NDCA затверджено список танців для змагань та чемпіонатів: міжнародні стилі *європейська програма* (вальс, танго, віденський вальс, повільний фокстрот, квікстеп) та *латиноамериканська програма* (ча-ча-ча, самба, румба, пасодобль, джайв), а також два національних стилі, що виникли у США: *Smooth* (вальс, танго, фокстрот, віденський вальс) та *Rhythm* (ча-ча-ча, румба, свінг, болеро, мамбо).

Специфічні традиції з бальної хореографії склалися в Канаді, наприкінці XIX ст., тут існувала досить розвинена танцювальна культура, привнесена емігрантами з різних країн. Але не в у всіх містах Канади бальна хореографія й особливо її новомодні форми мали однозначну підтримку. У тих місцевостях, де домінувала протестантська мораль, наприклад, у Квебеку, пристрасне танго чи інші латиноамериканські танці викликали обурення [6, с. 97–98]. Вірогідно, з цих самих причин конкурсно-танцювальний рух у Канаді виник пізніше, ніж у США та Європі.

Бальна хореографія у країнах Південної Америки розвивалася під впливом різноманітних соціокультурних чинників, які протягом тривалого часу загалом обумовлювали мистецьке життя цього регіону. Місцева хореографічна культура стала результатом тривалої взаємодії трьох радикально несхожих за своєю природою шарів. Мова йде про:

- танцювальну практику європейців-колонізаторів;
- ритуали африканських народів, завезених на материк за часів активної работорівлі;
- пластично-хореографічні традиції південно-американських аборигенів [7].

Різноманіття ментальних особливостей і культурних традицій призвело до виникнення у Центральній та Північній Америці нового типу хореографічної культури. Вибухова суміш рухів, ритмів, музичних інтонацій та інструментального супроводу виявилася життєздатним ґрунтом для створення нових форм танцювання, які згодом поширилися світом і завоювали прихильників у самих віддалених куточках планети.

Розвиток бальної хореографії в Австралії не можна відокремити від історичного минулого країни, яка тривалий час існувала в умовах колонізаторської експансії. У XIX ст. тут виникає місцева бальна культура, яка розвивається не за сценарієм абсолютного копіювання європейських традицій, а як самобутній соціокультурний феномен [2].

На сучасному етапі стиль нью-воуг отримав надзвичайну популярність на території Австралії та Нової Зеландії – його включено в усі професійні, аматорській та професійно-аматорські танцювальні змагання та чемпіонати. З кожним роком цей стиль завойовує прихильників і в інших регіонах світу.

У сьогоденній Японії бальні танці постають як загальноприйнята культурна форма, що пройшла етап своєрідної «націоналізації» та адаптації з боку японської етики й естетики. Після подолання низки труднощів об'єктивного та суб'єктивного характеру в країні сформувалася ефективна система спеціальної хореографічної підготовки, здатна виховувати виконавців високого класу.

Бальна хореографія в Китаї є розповсюдженою по всій країні соціокультурною практикою, що пройшла непростий шлях адаптації до місцевих традицій та історичних реалій. Після проведення демократичних реформ наприкінці ХХ ст. в країні сформувалася ефективна система спеціальної хореографічної підготовки. Нинішній уряд КНР підтримує бальну хореографію як важливу складову сучасного мистецтва і культурного дозвілля громадян, як один із варіантів дотримання здорового способу життя та як соціальний ресурс пропаганди товариського духу, доброзичливості та рівності. Бальна хореографія органічно вписується в національну систему освіти, культури та спорту.

Політична, економічна та соціальна ситуація ХІХ–ХХ ст. сприяла розвитку бальних танців в Південній Африці. Хоча бальні танці в основному займалися представники середнього класу білих, специфіка цього виду мистецтва зробили його привабливим для інших соціальних груп. За підтримку уряду, бальні танці увійшли в широку соціальну практику серед більшості поліетнічного міського населення Південної Африки [2].

Стислий огляд розвитку бальної хореографії у країнах пострадянського регіону доводить, що тут спостерігається широкий спектр суперечливих умов побутування цього виду

мистецтва. Навіть радянська спадщина, яка лише на перший погляд є спільною для усіх бувших союзних республік, обумовила наявність різного стартового потенціалу розвитку бальної хореографії від часів розпаду СРСР та здобуття незалежності.

Загальною тенденцією для хореографічного мистецтва бувших радянських республік є поступова інтеграція бальних танців міжнародної програми в локальний соціокультурний простір, на який впливають глобалізаційні процеси мультикультурного змішування. Саме цей аспект визначає актуальні форми використання бального танцю у мистецькій, освітній та конкурсній практиці більшості пострадянських держав [2].

Подальше дослідження історії поширення, адаптації та сучасної специфіки бальних танців у різних регіонах світу є перспективним з погляду міжнародної культурної взаємодії та обміну досвідом у галузі хореографічного мистецтва.

Отже, школи бального танцю сформувались як творчо-наукові об'єднання, наслідком діяльності яких стало вироблення виконавської стилістики, усталеної та специфічної методики викладання, а також наукової парадигми, яка обґрунтовує ті чи інші погляди на нагальні проблеми бальної хореографії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базела Д. Д. Міжнародні організації та їх вплив на розвиток спортивно-танцювального руху в Україні. *Мистецтвознавчі записки НАК ККиМ*. 2019. Вип. 36. С. 121–128.

2. Павлюк Т. С. Бальна хореографія ХХ – початку ХХІ ст.: генезис, соціокультурний контекст, тенденції розвитку : дис. ... доктора мистецтвознавства : 26.00.01 / НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ, 2021. 560 с.

3. Dancer. To the Dance Bands of London. *Dancing Times*. 1924. March. P. 615.

4. Member of WDSF. *World dance sport federation: official site* : веб-сайт. URL: <https://www.worlddancesport.org/Member> (дата звернення: 04.09.2023).

5. National Dance Council of America : веб-сайт. URL: <http://www.ndca.org> (дата звернення: 03.03.2021).

6. Outevsky D. Soviet bodies in Canadian dancesport: cultural identities, embodied politics, and performances of resistance in three Canadian ballroom dance studios : a dissertation ... doctor of philosophy / Dance Studies York University Toronto, 2018. 262 p. URL: https://yorkspace.library.yorku.ca/xmlui/bitstream/handle/10315/35021/Outevsky_David_2018_PhD.pdf

7. The History of Latin–American Dancing : веб-сайт. URL: <https://brebru.com/musicroom/latin/dancing.html> (дата звернення: 03.03.2021).

УДК 930.85(4+510)

А. І. ЛИТВИНЕНКО, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри культурології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

ВАН СІНЬМІНЬ, аспірантка ННІ культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

ЕВОЛЮЦІЯ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ КИТАЮ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ

Історичний контекст взаємного впливу європейської і китайської музичних культур складний і багатогранний, він охоплює сторіччя культурного обміну між Європою та Китаєм. Екзотика китайської культури завжди приваблювала європейських митців. Західноєвропейські композитори, намагаючись досягнути феномен китайської музики, шукали нові підходи в межах своєї творчості: прагнули засвоїти китайську ладогармонічну систему, використовували національний музичний матеріал для написання своїх творів. Водночас китайська тематика у європейській спадщині XVII–XVIII століть мала епізодичний характер і сприймалася швидше як модна тенденція – данина культурі великої держави.